

میهمانی مهربانی؛ ذلت مؤمن در اظهار نیازمندی به دیگران است

وجود مبارک امام عسکری(ع) فرمود: مَا أَقْبَحَ بِالْمُؤْمِنِ أَنْ تَكُونَ لَهُ رَغْبَةٌ تُذِلُّهُ (1)؛ چقدر ناشایست است انسان به چیزی علاقه داشته باشد که باعث ذلت اوست...

وجود مبارک امام عسکری(ع) فرمود: مَا أَقْبَحَ بِالْمُؤْمِنِ أَنْ تَكُونَ لَهُ رَغْبَةٌ تُذِلُّهُ (1)؛ چقدر ناشایست است انسان به چیزی علاقه داشته باشد که باعث ذلت اوست.

برخی‌ها برای رسیدن به یک مقام و پست و جاه تلاش و کوشش می‌کنند؛ در حالی که توان آن را ندارند، یا برای آنها مصلحت نیست. همین که رسیدند به آنجا، ذلت اینها ظاهر می‌شود. فرمود: مبادا شما به چیزی رغبت داشته باشید که این با عزت شما سازگار نیست! این تفسیر انسان به انسان است. ذلت مؤمن به چیست؟ ذلت مؤمن به این است که پیش کسی مثل خودش سر خم بکند، پیش غیر خدا سر خم بکند، به غیر خدا محتاج باشد، نیازی به غیر خدا داشته باشد؛ این #171& ذلت؛ است.

فرمود: شما عزیزید؛ این عزت گرانبهاست؛ این را با هر گرایشی از دست ندهید. بر فرض به آن مقام رسیدید؛ گرفتم صید تو شد آهوی مُشک، به تعبیر خواجه نصیر. ولی مکافات سگ و سگبان نیارزد! بالاخره یک شکارچی به این صدد هست که آهوی حتن را صید بکند. این قدر باید منت سگبان و سگ را بکشد، تا یک صیدی گیرش بیاید! این قدر انسان باید ذلیلانه با این و با آن بجوشد، تا به یک مقامی برسد. فرمود: این چه کاری است! مَا أَقْبَحَ بِالْمُؤْمِنِ أَنْ تَكُونَ لَهُ رَغْبَةٌ تُذِلُّهُ.

وقتی ذلت‌زدایی کردیم و به مقام عزت رسیدیم، فهمیدیم که عزیز بودن، گوارا بودن، مقامی داشتن، برای خودمان حساب بازکردن، این یک اصلی است، حالا راهش چه است؟ راه دیگر را، این راه سلبی را امام عسکری بست؛ آن آسیب و مانع را، امثال ذلک را زدود. اما حالا طرف اثبات قضیه، عزت کجاست؟ ما می‌خواهیم عزیز باشیم. #171& عزیز؛ نه به معنای تفاخرکننده! آن عزت کاذب است، می‌شود تکاثر. عزیز از سنخ کوثر است، نه تکاثر. کسی فخرفروشی نمی‌کند، ولی در چشم دیگران خیلی گرانبهاست؛ همه با احترام او را نگاه می‌کنند. او احترام نمی‌خواهد! بشر به کسی احترام می‌کند که او احترام نخواهد.

پیش یک عده‌ای این عزیز است، گرامی است. این راهش چه چیزی است؟ قرآن کریم فرمود: تنها محور عزت، ذات اقدس إله است؛ الْعِزَّةُ لِلَّهِ جَمِيعًا. بعد هم فرمود: أَيُّبَتُّونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا (2). بعد فرمود: اگر کسی بخواهد عزیز بشود، باید بداند غیر از خدا اول انبیاء و ائمه عزیزند، بعد مؤمنان. الْعِزَّةُ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ (3). حالا مؤمن اگر بخواهد عزیز بشود، باید پیش عزیز برود، باید این راه را طی کند. تا به لقای الهی نرسد، تا مقرب عندالله نشود، عزیز نمی‌شود.

پی‌نوشت:

(1) بحار الأنوار / جلد 75 / صفحه 374

(2) سوره نساء / آیه 139

(3) سوره منافقون / آیه 8 - با تلخیص

آیت‌الله عبدالله جوادی آملی